

«Η Ελληνική κρουαζιέρα – Ευκαιρίες και προκλήσεις»

Αξιότιμοι κύριοι Βουλευτές

Αξιότιμε Δήμαρχε της Ύδρας

Αγαπητέ Πρόεδρε της Αδελφότητας των Υδραίων Αθηνών

Αγαπητοί Φίλοι της Ναυτιλίας,

Αξίζουν θερμά συγχαρητήρια στην Αδελφότητα των Αθηναίων Υδραίων, για την πρωτοβουλία τους να διοργανώσουν αυτή την πολύ ενδιαφέρουσα Ημερίδα. Θα ήθελα να τους ευχαριστήσω για την τιμή να μας προσκαλέσουν σε ένα πολύ ιστορικό και γραφικό νησί όπως είναι η Ύδρα, η οποία είναι απολύτως συνυφασμένη με την έννοια της ελληνικής Ναυτιλίας και του Έλληνα ναυτικού.

Το θέμα στο οποίο θα ήθελα σήμερα να αναφερθώ, σεβόμενος τον πολύτιμο χρόνο σας, είναι ο ελληνικός θαλάσσιος τουρισμός και η αμιγώς ελληνική κρουαζιέρα, την οποία, η Louis Hellenic Cruises την οποία και εκπροσωπώ, προσπαθεί, και σε μεγάλο βαθμό το έχει επιτύχει, να επαναφέρει στην επικαιρότητα, έχοντας ως απώτερο στόχο την επανάκτηση της θέσης που της αξίζει και της αναλογεί στον κλάδο.

Επιτρέψτε μου όμως, για όσους τυχόν δεν γνωρίζουν, μία σύντομη παρουσίαση του Ομίλου Louis (**slides 1- 2**). Σήμερα, ο Όμιλος Louis είναι ένας από τους μεγαλύτερους τουριστικούς ομίλους στην περιοχή της Μεσογείου, **με παράδοση 75 ετών στο χώρο του τουρισμού, διαθέτοντας 19 ξενοδοχεία** τεσσάρων και πέντε αστέρων στην Ελλάδα και την Κύπρο και **10 κρουαζιερόπλοια**, από τα οποία στα 4 έχει υψωθεί η ελληνική σημαία, στηρίζοντας με αυτό τον τρόπο την ελληνική ναυτιλία, τουρισμό και οικονομία και εντάσσοντας περισσότερους από 700 Έλληνες αξιωματικούς και ναυτικούς στο ανθρώπινο δυναμικό της.

Με τα κρουαζιερόπλοια της εταιρείας μας μεταφέρονται ετησίως περισσότεροι **από 400,000** επιβάτες, γεγονός που μας κάνει υπερήφανους αφού κάθε χρόνο επιλέγουν να ζήσουν την εμπειρία της κρουαζιέρας μαζί μας στην Ελλάδα και στον ευρύτερο χώρο της Μεσογείου. Επιπλέον, η διαμονή του ίδιου αριθμού επιβατών σε ξενοδοχεία της Αθήνας και της Αττικής γενικότερα, η εισροή πέραν των 100 εκατομμυρίων Ευρώ υπό μορφή συναλλάγματος στη χώρα και η ενίσχυση των ναυπηγοεπισκευαστικών ζωνών με περισσότερα από 35 εκατομμύρια Ευρώ κάθε χρόνο, είναι αδιάψευστα στοιχεία, που πιστοποιούν το εύρος της συμβολής της κρουαζιέρας στην ελληνική οικονομία.

Ο όμιλος **Louis** έχει ήδη συμπληρώσει ένα τέταρτο του αιώνα στον τομέα της κρουαζιέρας, ένα από τους δύο μεγάλους τομείς της επιχειρηματικής του δραστηριοποίησης. Πολύ συνοπτικά σας παραθέτω τα πιο σημαντικά ορόσημα της Louis Cruises, (slide 3)

Για πρώτη φορά η Louis ναύλωσε πλοία μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, ενώ αργότερα ήταν γενικός αντιπρόσωπος πολλών ναυτιλιακών εταιρειών. Το **1986** απέκτησε το πρώτο δικό του κρουαζιερόπλοιο, το Princesa Marissa και ιδρύθηκε η Louis Cruises. Η εταιρεία υπήρξε πρωτοπόρος στην ανάπτυξη 2-ήμερων και 3-ήμερων κρουαζιέρων από την Κύπρο στη Ρόδο, Αγίους Τόπους, Αίγυπτο, Βηρυτό και Συρία, καθώς και των πολυήμερων κρουαζιέρων στην Ελλάδα και τα Ελληνικά νησιά.

Το 2005 ιδρύεται η Ελληνική εταιρεία κρουαζιέρων Louis Hellenic Cruises, η οποία πραγματοποιεί κρουαζιέρες από το λιμάνι του Πειραιά προς το Αιγαίο, το Ιόνιο και μια πλειάδα προορισμών στη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου. Η Louis Cruises πραγματοποιεί επίσης κρουαζιέρες από τα λιμάνια της Γένοβας και της Μασσαλίας προς τη Δυτική και Ανατολική Μεσόγειο. Το 2008, η εταιρεία προχώρησε σε ανανέωση και εκσυγχρονισμό του στόλου με τη δρομολόγηση του Cristal από τον Πειραιά. Το Δεκέμβριο του 2009 το νέο απόκτημα του στόλου μας Louis Majesty, ξεκίνησε πολυήμερες κρουαζιέρες στη Δυτική Μεσόγειο από τα λιμάνια της Γένοβας και Μασσαλίας. Το σύγχρονο αυτό κρουαζιερόπλοιο, το οποίο σε 732 πολυτελείς και άνετες καμπίνες μπορεί να φιλοξενήσει 1,800 επιβάτες, ενισχύει σημαντικά την ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών και το συνολικό αριθμό κλινών του στόλου μας, ενισχύοντας ακόμη περισσότερο την ανταγωνιστική θέση του Ομίλου ως ισχυρού παίκτη στο χώρο της Μεσογειακής κρουαζιέρας.

Η σημαντική μας πείρα και το όραμα για υψηλής ποιότητας και value for money υπηρεσίες (**Slide 4**), σε συνδυασμό με τη στενή και πολυετή συνεργασία μας με τους μεγαλύτερους τουριστικούς οργανισμούς παγκοσμίως, αποτελούν τους βασικούς πυλώνες μίας σταθερής ανοδικής και επιτυχούς επιχειρηματικής πορείας, αλλά και τη μεγαλύτερη επιβεβαίωση της αξιοπιστίας της εταιρείας μας, της οποίας χαίρει η εταιρεία μας. Πιο συγκεκριμένα, συνεργαζόμαστε με τους μεγαλύτερους διεθνείς οργανωτές ταξιδιών (Tour Operators) καθώς και με Έλληνες και ξένους ταξιδιωτικούς πράκτορες. Μέσω αυτών των συμμαχιών, η Louis Hellenic Cruises συμβάλλει καθοριστικά όχι μόνο στην προβολή των προορισμών που περιλαμβάνονται στα δρομολόγια μας, αλλά και στην προβολή της Ελλάδας ως ιδανικό τουριστικό προορισμό,

επενδύοντας ετησίως εκατομμύρια Ευρώ για την προβολή της χώρας μας στην Αμερική, στην Ευρώπη και στις χώρες της Άπω Ανατολής.

Αναφορικά τώρα με το θέμα της ενότητας, πρέπει αρχικά να διαχωρίσουμε τις έννοιες «κλάδος κρουαζιέρα» και «ελληνική κρουαζιέρα». Η μεν πρώτη γενική έννοια αποτελεί ένα δυναμικό τομέα της οικονομίας, που παρουσιάζει σημαντική άνθηση και αλματώδη ανάπτυξη σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο κυρίως επίπεδο με τους επιβάτες κρουαζιέρας κάθε χρόνο να αυξάνονται, καθώς αποτελεί κορυφαία επιλογή προσιτών διακοπών και ψυχαγωγίας.

Χαρακτηριστικά μπορούμε να αναφέρουμε ότι σύμφωνα με έρευνα η οποία παρουσιάστηκε στο πρόσφατο συνέδριο του European Cruise Council στις 14 Σεπτεμβρίου 2010 στις Βρυξέλλες, ότι η παγκόσμια ζήτηση για κρουαζιέρες την τελευταία δεκαετία (1999-2009) ουσιαστικά διπλασιάστηκε από 8,59 εκατομμύρια στους 17 εκατομμύρια επιβάτες, ενώ το 2009 4,9 εκατομμύρια ευρωπαίοι επιβάτες πραγματοποίησαν κρουαζιέρες (αύξηση 12,1 % σε σχέση με το 2008), αντιπροσωπεύοντας ουσιαστικά το 29% του παγκόσμιου κοινού κρουαζιέρας.

Αντίστοιχα για την Ελλάδα, ιδιαίτερα σήμερα στη δυσχερή οικονομική συγκυρία που βιώνουμε, είναι καθοριστική η αύξηση του αριθμού των κρουαζιερόπλοιων που προσεγγίζουν στα λιμάνια της χώρας μας. Πιο συγκεκριμένα, από τα στοιχεία που μας παρείχε το European Cruise Council, στον Πειραιά ως Homeport **επιβιβάστηκαν 503.000** επιβάτες και αυτό αντιστοιχεί στο 10,4% των τουριστών κρουαζιέρας. Παράλληλα, η συνολική κίνηση επιβατών κρουαζιέρας ως transit από τον Πειραιά ανήλθε το 2009 στους 1,5 εκ. επιβάτες περίπου, 50% αύξηση σε σύγκριση με το 2007. Επίσης σημαντικό στοιχείο και χαρακτηριστικό της δυναμικής της Ελλάδας και κυρίως των ελληνικών νησιών, είναι ότι αναδείχτηκε κορυφαίος προορισμός κρουαζιέρας για την Ευρώπη, συγκεντρώνοντας το 20,9 % των επιβατών με συνολικά 4.973 εκατομμύρια επισκέπτες.

Αυτή η αύξηση οφείλεται σε πολλούς λόγους:

ο κορεσμός άλλων παραδοσιακών προορισμών όπως η Καραϊβική, η γεωγραφική στρατηγική θέση των ελληνικών νησιών, ο συνδυασμός φυσικής ομορφιάς, πολιτισμού και ιστορίας, το μεσογειακό κλίμα, καθώς και η αύξηση της δυναμικότητας του στόλου των εταιρειών κρουαζιέρας, γεγονός που τις ωθεί αναγκαστικά σε αναζήτηση νέων αγορών και διεύρυνση του πελατολογίου τους.

Δεν μπορούμε να ισχυριστούμε όμως κάτι ανάλογο για την ανάπτυξη του Πειραιά σαν βάση και «ορμητήριο» της Ελληνικής κρουαζιέρας, καθώς τα νούμερα των τουριστών που αναχωρούν από το μεγαλύτερο λιμάνι της χώρας δείχνουν μια σταθερή πορεία.

Για να δώσουμε μία εικόνα, οι καθιερωμένες 3ήμερες, 4ήμερες και 7ήμερες κρουαζιέρες από τον Πειραιά προσέλκυσαν το έτος 2008, 130.000 επιβάτες (τότε δραστηριοποιήθηκαν δύο εταιρείες), το 2009 περίπου 115.000 (δύο εταιρείες), η δε φετινή χρονιά αναμένεται να κλείσει στους **115.000 περίπου επιβάτες** (φέτος δραστηριοποιείται αποκλειστικά η εταιρεία μας). Και για να το συνδέσω με τα προηγούμενα στοιχεία που ανέφερα από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κρουαζιέρας, και για τον αριθμό επισκεπτών που επιβιβάστηκαν από τον Πειραιά, ήτοι 503.000, αυτό σημαίνει ότι ουσιαστικά μας αναλογεί μερίδιο που **αντιστοιχεί σε 23% επί του συνόλου**.

Οι λόγοι είναι πολλοί και ενδεικτικά αναφέρουμε ότι οι ξένοι που επισκέπτονται την Ελλάδα για ολιγοήμερες διακοπές, όπως είναι κατανοητό, ιδιαίτερα στην τωρινή δύσκολη περίοδο, δεν θα επιλέξουν εύκολα να πραγματοποιήσουν κρουαζιέρα για τα ελληνικά νησιά. Αντίστοιχα το ελληνικό κοινό δεν έχει ακόμα εξοικειωθεί με τη «φιλοσοφία» της κρουαζιέρας και αυτό απαιτεί χρόνο και φυσικά διάθεση και πόρους για επένδυση, τόσο στην ενημέρωση όσο και στη διαφήμιση των παροχών και κυρίως την προβολή του συνδυασμού ποιότητας και οικονομικά προσιτής και συμφέρουσας επιλογής διακοπών. Χαρακτηριστικά όπως προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία της εταιρείας μας, οι Έλληνες αντιπροσωπεύουν μόλις το 10% του συνόλου των επιβατών της από τον Πειραιά.

Μερίδιο ευθύνης σε αυτό έχουμε βεβαίως και όσοι ασχολούμαστε με την κρουαζιέρα, αφού μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισαν δειλά να εμφανίζονται στην Ελληνική αγορά προγράμματα πολυήμερων κρουαζιέρων, σχεδιασμένα ειδικά για τον Έλληνα πελάτη, με προορισμούς τόσο στη Δυτική Μεσόγειο, όσο και στην Ανατολική Μεσόγειο και στη Μαύρη Θάλασσα (κυρίως τους θερινούς μήνες Ιούλιο και Αύγουστο, όπου οι Έλληνες παραδοσιακά πηγαίνουν διακοπές). Παράλληλα, οργανισμοί όπως ο Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ) και Εργατική Εστία άρχισαν να περιλαμβάνουν στα δωρεάν προγράμματα διακοπών των δικαιούχων τους τριήμερες ή τετραήμερες κρουαζιέρες στα Ελληνικά νησιά και την Τουρκία, γεγονός που βοηθά αρκετά στο να γίνει περισσότερο γνωστή η ελληνική κρουαζιέρα σε ευρύτερο κοινό.

Μέσα στο πλαίσιο αυτό, πρωταρχικός στόχος για εμάς στη Louis Hellenic Cruises αποτελεί, η διαρκής αναβάθμιση του προϊόντος και των παροχών που προσφέρει, ενισχύοντας και αναβαθμίζοντας το στόλο της, με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση και φιλοξενία των επιβατών της (**slide 6**). Η σταθερή αυτή προσήλωση στην ικανοποίηση των επιβατών, στην ανθρώπινη προσέγγιση και ζεστασιά με τα μεσαίου μεγέθους πλοία, η δημιουργία πιστών και αφοσιωμένων πελατών και κυρίως **η σωστή επιλογή των προορισμών** που περιλαμβάνονται στα προγράμματα μιας κρουαζιέρας, είναι δομικά συστατικά της επιτυχίας.

Για το λόγο αυτό, και η **εταιρεία μας** εστιάζει στον **ίδιο τον προορισμό**. Τα προγράμματα μας αποτελούν βασικό συστατικό των περισσότερων διεθνών τουριστικών «πακέτων» προς τη χώρα μας, τα οποία περιλαμβάνουν περιηγήσεις σε τοποθεσίες της Ελλάδος που είναι συνδεδεμένες με την ιστορία της πατρίδας μας, ή περιοχές μοναδικού φυσικού κάλλους, με αποτέλεσμα να αποτελούν κίνητρο για επιβάτες από όλο τον κόσμο να τις επισκεφθούν για να τις γνωρίζουν από κοντά. Παράλληλα, βασικό μέλημά μας είναι η διεύρυνση του ελληνικού τουρισμού, ανακαλύπτοντας νέους προορισμούς και καθιστώντας τα προγράμματα της όσο το δυνατόν ελκυστικότερα. Για παράδειγμα, με κριτήριο τα ενδιαφέροντα των επισκεπτών της, η εταιρεία μας δημιουργεί ειδικά διαμορφωμένες, μοναδικές κρουαζιέρες (tailor made/ στοχευμένες κρουαζιέρες).

Η πολυετής εμπειρία και εξειδίκευση της εταιρείας μας στη Μεσόγειο έχει δημιουργήσει την πιο περιεκτική σειρά δρομολογίων που περιλαμβάνει **30** Προορισμούς στην Ελλάδα και **99** Προορισμούς στη Μεσόγειο (slide). Ειδικότερα από τον Πειραιά πραγματοποιούμε 3-ήμερες, 4-ήμερες και 7-ήμερες κρουαζιέρες, με προορισμούς τα νησιά του Αιγαίου και την Τουρκία. (slide με πλοία)

Καθ' όλη τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου (Μάρτιο – Νοέμβριο), τα πλοία μας CRISTAL, AQUAMARINE και CALYPSO εκτελούν δρομολόγια προσεγγίζοντας τη Μύκονο, την Πάτμο, τη Ρόδο, τον Άγιο Νικόλαο, το Ηράκλειο, τη Σαντορίνη, το Κουσάντασι και την Κωνσταντινούπολη, ενώ αξιοσημείωτο είναι ότι το CRISTAL στη διάρκεια της 7ήμερης κλασικής κρουαζιέρας στα Ελληνικά νησιά και στην Τουρκία, προσφέρει στους επιβάτες του το μοναδικό προνόμιο της 24ωρης παραμονής στην Κωνσταντινούπολη με διανυκτέρευση. Από φέτος, εναλλάξ με το κλασικό 7ήμερο πρόγραμμα κρουαζιέρας από τον Πειραιά, προσθέσαμε ένα νέο μοναδικό επταήμερο πρόγραμμα κρουαζιέρας («3 Ήπειροι και Κωνσταντινούπολη»), στο οποίο ο επιβάτης έχει τη δυνατότητα μέσα σε 7 μέρες να επισκεφθεί ιστορικά μνημεία σε τρεις ηπείρους

με προσεγγίσεις στο Ισραήλ, στην Αίγυπτο, στην Κωνσταντινούπολη και τα Ελληνικά νησιά Μύκονο και Κρήτη (Άγιο Νικόλαο).

Σας περιέγραψα σε αδρές γραμμές, την εικόνα που αυτή τη στιγμή διαμορφώνεται στην ελληνική κρουαζιέρα καθώς είμαστε αυτή τη στιγμή η μοναδική εταιρεία που εκπροσωπούμε τον κλάδο και εκτός των άλλων δομικών προβλημάτων, γραφειοκρατίας και ασαφούς νομοθεσίας, έχουμε να αντιμετωπίσουμε και το βασικό θέμα των δυστυχώς ανύπαρκτων έως ελλιπέστατων υποδομών,.

Και εδώ πρέπει να τονίσω ότι κατάλληλες υποδομές των ελληνικών νησιών για τη σωστή και άμεση εξυπηρέτηση των επισκεπτών είναι απολύτως αναγκαίες για την ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού. Απαιτείται ανάπτυξη των λιμενικών εγκαταστάσεων, καθώς η σημερινή υποδομή, ειδικά σε μικρά νησιά όπως εδώ στην όμορφη Ύδρα, δεν είναι σε θέση να καλύψει τις ανάγκες μεγάλου αριθμού επιβατών ή μεγαλύτερων σε όγκο κρουαζιερόπλοιων.

Σε πολλές επίσης περιοχές της Ελλάδος δεν υπάρχουν οι κατάλληλες συνθήκες για την πρόσδεση κρουαζιερόπλοιων, με αποτέλεσμα αυτά είτε να μην προσεγγίζουν τα συγκεκριμένα λιμάνια, είτε η αποβίβαση να γίνεται μέσω λέμβων, γεγονός που προκαλεί δυσκολίες σε ανθρώπους μεγαλύτερης ηλικίας και σε ανθρώπους με ειδικές ανάγκες και συχνά καθυστερήσεις στο χρόνο εκτέλεσης των εκδρομών. Απαιτούνται ακόμη, λειτουργικές λιμενικές εγκαταστάσεις με αίθουσες υποδοχής τουριστών, εστιατόρια, καταστήματα, παροχές τουριστικών πληροφοριών, συστήματα ασφαλείας και ελέγχων χωρίς καθυστερήσεις και ταλαιπωρίες για τον επιβάτη. Χαρακτηριστικά σας αναφέρω ότι με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης της LOUIS Cruises για την επιλογή λιμένων προσέγγισης, ο βαθμός σπουδαιότητας των λιμενικών υποδομών είναι πολύ υψηλός και ουσιαστικά επηρεάζει την τελική επιλογή του επισκέπτη. (Slides 7-8)

Επομένως η ιστορία, ο πολιτισμός και η φυσική ομορφιά των ελληνικών νησιών αποτελούν τα μεγαλύτερα κίνητρα επίσκεψης επιβατών κρουαζιέρας (**όπως βλέπουμε και στους πίνακες είναι στην κορυφή**), αλλά αυτό δεν αρκεί. Απαιτούνται και οι καλές και συχνές αεροπορικές συνδέσεις, δρόμους, χώρους στάθμευσης, ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις, εστιατόρια και χώρους ψυχαγωγίας για την προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού τουριστών υψηλότερου εισοδήματος.

Επιπλέον, είναι ανάγκη να ξεφύγουμε από ασάφειες και να υπάρξει το κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο, μακριά από αγκυλώσεις που φρενάρουν την ανάπτυξη ενός τομέα, ο οποίος μπορεί να είναι πολλαπλά ωφέλιμος για την ελληνική οικονομία.

Αναγνωρίζοντας επίσης τη σημασία της Ελλάδας για τη χειμερινή κρουαζιέρα και τη δυνατότητα να πραγματοποιούνται κυκλικά δρομολόγια από τον Πειραιά, πρέπει και μπορεί, να καταστεί ο πρώτος ελληνικός- μεσογειακός κόμβος, καθώς είναι μια προοπτική που θα προσελκύσει επενδύσεις και άλλες εταιρείες κρουαζιέρας. Για αυτό το λόγο και στα μελλοντικά σχέδια της εταιρείας είναι και η πραγματοποίηση κρουαζιέρων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και όχι μόνο κατά τους εννέα μήνες που εκτελούνται μέχρι σήμερα. Οι καλές καιρικές συνθήκες στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο αποτελούν σημαντικό προτέρημα που ενισχύει αυτό το στόχο μας, γεγονός που θα έχει σημαντικά οφέλη για τα νησιά και τη χώρα μας.

Τέλος, κλείνοντας πρέπει να κάνω μια ιδιαίτερη μνεία στο σημαντικό θέμα της «ανταγωνιστικότητας» της ελληνικής σημαίας και τα άμεσα μέτρα που πρέπει να ληφθούν προς αυτή την κατεύθυνση. Και για να γίνω πιο συγκεκριμένος, είναι εντελώς παράλογο σήμερα το κόστος λειτουργίας των πλοίων που φέρουν ελληνική σημαία, επομένως και ελληνικό πλήρωμα, να είναι πολλά εκατομμύρια Ευρώ υψηλότερο από το αντίστοιχο των πλοίων εκείνων που ήδη δραστηριοποιούνται στην περιοχή μας.

Και εδώ πρέπει να επισημάνω ότι η ελληνική σημαία δεν είναι μόνο ένα σύμβολο, έχει ουσία και εθνικό λόγο ύπαρξης στα πλοία που πλέουν στις Ελληνικές θάλασσες και προσεγγίζουν στους αναμφισβήτητα μοναδικούς προορισμούς κρουαζιέρας που προσφέρει η χώρα μας. Για να έχει όμως συνέχεια και ουσιαστική σημασία πρέπει να υπάρχουν Έλληνες ναυτικοί ώστε να διατηρηθεί η απαραίτητη τεχνογνωσία. Και για να καταλάβουμε όλοι τι σημαίνει αρκεί να πούμε ότι οι 700 Έλληνες ναυτικοί θα επάνδρωναν 140 σύγχρονα πλοία. Και εδώ στην Ύδρα που είναι το κατεξοχήν νησί της ναυτοσύνης που πρωταγωνίστησε τόσο στο εμπορικό όσο και στο πολεμικό στόλο, γνωρίζουν από πρώτο χέρι τη σημασία της συνέχειας της ελληνικής ναυτικής εκπαίδευσης, αφού εδώ λειτουργεί η αρχαιότερη σχολή εμποροπλοιάρχων της ανατολικής Μεσογείου.

Το μέλλον και οι προκλήσεις είναι μπροστά μας για να τα αντιμετωπίσουμε. Τα προβλήματα δεν είναι ανυπέβλητα και δεν πρέπει να μας κρατάνε πίσω. Θα μπορούσαμε να αναφερθούμε περαιτέρω αλλά νομίζω είναι απλώς ενδεικτικά και τουλάχιστον αναγκαία, στο συνεχώς μεταβαλλόμενο διεθνή τουριστικό χάρτη, το συνεχή και αμείλικτο ανταγωνισμό, αλλά κυρίως τη σημερινή δυσχερή οικονομική συγκυρία που απαιτεί ευελιξία, νέες ιδέες και αξιοποίηση όλων των ευκαιριών και προκλήσεων.

Κλείνοντας, θα ήθελα να τονίσω ότι, η ελληνική κρουαζιέρα έχει πολύ θετικές προοπτικές αρκεί όλοι να συνειδητοποιήσουν τα οφέλη τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο, ενώ το σημαντικό για μας ότι το ελληνικό στοιχείο κατακτά μέσα και από εμάς, και τα πλοία μας που το προωθούν αρκετά έντονα, ηγετική θέση στο τουρισμό της Μεσογείου.